

Náhradní rodinná péče – Pěstounství

Ročníková práce

Školní rok 2022/23

Školní rok: 2022/23

Autor: Adam Nesrovnal, IX.B

Konzultant: Mgr. Tereza Bočková

Mgr. Patricie Nejezchlebová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem ročníkovou práci zpracoval samostatně a informace jsem čerpal z uvedených zdrojů.

Ve Sloupě: 24.5. 2023

Adam Nesrovnal

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí práce Patricii Nejezchlebové a mojí mámě za ochotnou pomoc a cenné rady při ročníkové práci.

1. Úvod.....	5
2. Co je to náhradní rodinná péče?	6
3. Druhy náhradní rodinné péče.....	7
4. Proces adopce	8
4. 1 Zprostředkovatel.....	8
4. 2 Kde začít?	8
4. 3 Co zájemci musí podstoupit?	8
4. 4 Doba čekání na dítě	9
4. 5 Seznamování se s dítětem	9
5. Role náhradních sourozenců	11
6. Kontakty s biologickou rodinou	12
7. Jaké problémy mohou vzniknout.....	12
8. Moje pocity z toho všeho, co jsem zažíval	13
9. Závěr.....	15
10. Resumé	16
11. Zdroje	17

1. Úvod

Jako téma své ročníkové práce jsem si vybral Náhradní rodinnou péči – pěstounství, protože mě toto téma zajímá a chtěl bych se podělit o své poznatky. Vzhledem k tomu, že máme doma v pěstounské péči dvě malé holčičky, rád bych sdělil i naše zkušenosti.

Obrázek 1: Logo NRP.

2. Co je to náhradní rodinná péče?

Náhradní rodinná péče vytváří záchrannou síť pro děti, o které se rodiče přechodně nebo trvale nemohou či nechtějí starat. Zajišťuje pro děti tu nejlepší variantu v případech, kdy nemohou vyrůstat ve své původní rodině. Díky náhradní rodinné péči mohou tisíce dětí vyrůstat v rodinném prostředí, kde zažívají blízkost stabilních osob, cítí od nich přijetí, dostávají se jim individuální pomoci při zpracovávání svých traumat, učí se novým možnostem zvládnání stresových situací. Díky tomu mají daleko větší šanci ve svém životě uspět, a snižují tím rizikovost pro své okolí a odbourává se tady riziko citové deprivace.

3. Druhy náhradní rodinné péče

- **Péče jiné osoby (svěřenectví)**

O dítě se stará převážně soudem určená osoba, většinou dítěti blízká osoba např. babička či teta.

- **Pěstounská péče na přechodnou dobu (krátkodobá)**

Děti jdou za přechodnými pěstouny, než se najde nová rodina. Přechodní pěstouni mohou mít dítě maximálně po dobu 1 roku. Ale bývá to i déle. Je to jejich práce, mají nárok na čerpání placené dovolené mezi jednotlivými dětmi. Jakmile dovolená vyprší musí být připraveni okamžitě přijmout další dítě.

- **Pěstounská péče trvalá (dlouhodobá)**

Děti jdou od přechodných pěstounů už do finální rodiny dlouhodobých pěstounů, u kterých setrvávají až do 18 let, pokud se nenavrací k biologické rodině, nebo do dostudování vysoké školy. Pěstouni by měli zprostředkovávat kontakty s biologickou rodinou.

- **Poručenství**

Poručníci mají větší práva rozhodování než pěstouni.

- **Osvojení (adopce)**

Jedná se o přijetí cizího dítěte za vlastní, dítěti zanikají právní vazby na původní biologickou rodinu a vznikají mu nové právní vazby k rodině osvojitele, do rodného listu se zapisují namísto rodičů osvojitelé, adoptivní rodiče zůstávají v utajení.

4. Proces adopce

4.1 Zprostředkovatel

Náhradní rodinnou péči zprostředkovává OSPOD tzn. Orgán sociálně – právní ochrana dětí. Tam celý proces začíná.

4.2 Kde začít?

Žadatel přijde na úřad, kde dostane k vyplnění dotazník, a se sociální pracovnící proběhne rozhovor, kterým zjišťuje, jak velký zájem žadatel má. Ptá se, mimo jiné, kde bydlí, kolik má dětí, zda žije v manželství a z jakého důvodu se žadatel rozhoduje pro Náhradní rodinnou péči.

4.3 Co zájemci musí podstoupit?

Druhá návštěva OSPODu spočívá přinesením vyplněného dotazníku. Ve kterém se ptají žadatele, o jaké dítě by měl zájem a proč, zda může být i jiného etnika, jaké by mělo mít pohlaví a jak by mělo být staré.

Žadatelé mají povinnost zajít za obvodním lékařem pro potvrzení, zda jsou zdravotně v pořádku, a jsou schopni vykonávat Náhradní rodinnou péči. Dále je třeba zajistit si výpis z rejstříku trestů a platový výměr.

Sociální pracovníce si domluví s žadatelem návštěvu u něj doma, aby zjistila, rodinnou situaci, popovídá si s biologickými dětmi, a projde si dům či byt, zda je dostačující pro přijetí dalšího člena domácnosti. Poté se zasílá do škol biologických dětí žádost o posudek sociální adaptability, prospěchu a chování dětí.

Odborné posouzení žadatele o zprostředkování osvojení či pěstounské péče zahrnuje jeho psychologické posouzení /charakteristiku osobnosti, psychický stav, posouzení předpokladů k výchově dítěte, stability partnerského vztahu a rodiny a motivace k přijetí dítěte do náhradní rodinné péče/, posuzuje se, zda děti v rodině žadatele žijící /ať vlastní, nebo dříve přijaté/ jsou schopny přijmout další dítě do rodiny.

Absolvování odborné přípravy k přijetí dítěte do rodiny je podmínkou pro to, aby byl žadatel zařazen do evidence žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče.

4. 4 Doba čekání na dítě

Doba čekání na zařazení do evidence žadatelů se odvíjí od toho, jak rychle vyhodnotí psycholožka psychotesty a hodnocení rodiny, u které také ona musí absolvovat návštěvu, kde si opět popovídá s dětmi i jejich rodiči.

Doba čekání na dítě od datumu zařazení do evidence je různě dlouhá. Náhradní rodiče s napětím vyčkávají, jaké dítě se objeví a zda to budou zrovna oni, které vyberou jako vhodné k onomu konkrétnímu dítěti.

4. 5 Seznamování se s dítětem

Aby bylo dítě co nejlépe připraveno na přestup do náhradní rodiny musí se s ním rodiče napřed seznámit. Toto seznamování trvá různou dobu, a odvíjí se od reakcí dítěte na náhradní rodiče. Dál záleží na tom, zda dítě je v ústavní péči, nebo v péči u přechodných pěstounů. Přechodná pěstounka musí sama naznat, kdy je dítě připraveno odejít, po fázi seznamování, k náhradní rodině. Doba seznamování závisí na věku dítěte. Náhradní rodiče ve vlastním zájmu i zájmu dítěte navštěvují, buď ústavní péči, nebo přechodné pěstouny co nejčastěji, a proto je snahou OSPODu, vybrat dítě nejlépe ze stejného kraje, jako je bydliště náhradních rodičů. Přechodná pěstounka nikdy dítě nepůjčuje a vždy je přítomna fáze seznamování.

Jakmile přibude dítě do náhradní rodiny, je to pro něj náročné období. Čím je dítě mladší, tím je to pro něj samozřejmě lepší.

Za dítětem chodí na kontrolu prvně vícekrát ročně a potom už jen 2 x ročně sociální pracovnice z OSPODu, která je k němu přiřazena. Kontroluje, jak se má a jak se mu daří. Klade náhradním rodičům nejrůznější otázky, co se týká jeho vývoje, jak psychomotorického, tak i emočního.

Do náhradní rodiny chodí zase doprovodná organizace, kterou si pěstoun na začátku sám vybere a v případě různých záležitostí mu poskytuje oporu a radu. Nabízí různé akce pro volnočasové aktivity rodiny a školení, které musí každý pěstoun povinně absolvovat a splnit každý rok předepsaný počet hodin. Také musí proběhnout soudní řízení, kde je dítě soudem svěřeno do náhradní rodiny. Tam se pěstouni obvykle poprvé setkávají s biologickými rodiči, pokud se k soudu dostaví.

Obrázek 2: Seznamování s dítětem

5. Role náhradních sourozenců

Náhradní sourozenci jsou děti, které nejsou biologickými sourozenci dítěte v náhradní rodinné péči, ale žijí s ním v jedné domácnosti. Role náhradních sourozenců v náhradní rodinné péči mohou být různé, záleží na věku, vztahu a individuálních charakteristikách jednotlivých dětí. Jejich přítomnost je nezastupitelná. Některé z možných rolí náhradních sourozenců jsou:

1. **Mentální a emocionální podpora** – náhradní sourozenci mohou poskytovat dítěti v náhradní péči podporu v obtížných situacích a pomáhat mu zvládat náročné situace. Mohou být blízkými důvěrníky a poskytovat mu pocit sounáležitosti a přijetí.
2. **Modelování pozitivního chování** – náhradní sourozenci mohou být pro dítě v náhradní péči pozitivními vzory, kteří mu ukazují, jak se chovat v různých situacích. Můžou také pomáhat dítěti rozvíjet sociální dovednosti, jako jsou empatie, sdílení a spolupráce.
3. **Rozvoj sebeúcty** – náhradní sourozenci mohou pomoci dítěti v náhradní péči rozvíjet jeho sebeúctu a sebevědomí. Mohou ho podporovat v jeho zájmech a aktivitách a poskytovat mu zpětnou vazbu a uznání za jeho úspěchy.
4. **Podpora v rodinných vztazích** – náhradní sourozenci mohou být důležitými spojenci v navazování a udržování kontaktu s biologickou rodinou dítěte v náhradní péči. Mohou pomáhat dítěti udržovat vztahy s biologickými sourozenci, prarodiči a dalšími příbuznými.
5. **Společnost a zábava** – náhradní sourozenci mohou být pro dítě v náhradní péči přáteli a společníky.
6. **Můžou mu pomoci zvládat nudu a izolaci** – přinést do domácnosti radost a zábavu a podporovat jeho zájmy a koníčky.
7. **Přispívání k rodinné dynamice** – náhradní sourozenci mohou být aktivními účastníky rodinné dynamiky a pomáhat udržovat harmonii a stabilitu v domácnosti. Mají nezastupitelný vliv na psychomotorický vývoj dítěte. Svou láskou a přijetím pomůžou rodičům v jejich nelehké roli, a dítěti přirozeněji se začlenit do rodiny.

6. Kontakty s biologickou rodinou

Náhradní rodiče mají ze zákona povinnost umožňovat a zprostředkovávat kontakty s biologickou rodinou. Pokud ale biologická rodina nejeví zájem o dítě, neozývá se, tak není dobré dítě biologické rodině nějak vnucovat. Z mnoha odžitých zkušeností se ví, že setkávání s biologickou rodinou vnáší do života dítěte zmatek, a nejistotu. Jsou to pro něj náročné situace, po kterých je pak dítě na delší dobu emociálně rozhozené.

Náhradní rodina musí pak zase dávat do pořádku to místo v jeho srdci, které tak bolí. Je to potom náročné pro celou rodinu a začarovaný kruh. Přesto je zájem biologických rodičů zákonem podporován a mnohdy nevede k ničemu dobrému.

Pěstouni nejsou povinni dávat biologické rodině telefonní číslo. Kontakty se můžou tak uskutečňovat pod dohledem sociální pracovnice, nebo doprovodné organizace a na neutrální půdě. Jakmile přibude dítě do náhradní rodiny, je to pro něj náročné období. Čím je dítě mladší, tím je to pro něj samozřejmě lepší.

7. Jaké problémy mohou vzniknout

Starší děti si už všechno uvědomují a hůře se mohou začlenit do rodiny. Ze své rodiny si pak odnáší o to větší tzv. zátěžový kufřík. Povinností pěstouna je, i sdělit v průběhu pobytu a v závislosti na věku, pravdu a skutečnosti o jeho identitě a biologické rodině. Pravda o tom, že je dítě přijaté, by se měla sdělit ještě v předškolním věku, než jde dítě do školy.

8. Moje pocity z toho všeho, co jsem zažíval

Ze začátku jsem nebyl moc nadšen, když mi moji rodiče řekli, že by chtěli dítě do pěstounské péče. Měl jsem dojem, že nás bude v rodině už hodně, proto jsem ze začátku moc nechtěl dalšího sourozence. Ale jak šel čas, tak jsem si říkal, že by další „cvrček“ mezi námi mohl být zajímavá zkušenost. Máma s tátou žádali o holčičku od 1 roku do 3 let. Ale jednou dostala máma mail od paní psycholožky, že tam mají holčičky dvě – dvojčátka, a že mají necelé 4 měsíce. Což bylo pro mě velké překvapení. Tak zasedla rodinná rada, a rozhodli jsme se, že do toho půjdeme. My děti jsme mámě slíbili, že jí budeme pomáhat. Šlo to velmi rychle, začal jsem se těšit a být zvědavý, jaké že to s těmi dvojčátky bude. Postupně jsme se s holčičkami seznamovali. Asi 2-3x týdně jezdili rodiče k přechodným pěstounům, kde holčičky byly. A za necelé 2 měsíce jsme měli holčičky doma. Do teď udržujeme s přechodnými pěstouny vztah a holčičky je vnímají jako babičku a dědečka. Skoro 2 roky co je máme vstávala máma asi 100x za noc, ale teď se všechno začalo obracet k lepšímu. Katrince a Nikolce budou v září 3 roky, jsou veselé, milé, umazlené, zdravé, ale také když je to chytne dost protivné. Zkrátka jsou náročné, vymýšlí samé blbosti, ale máme je moc rádi.

Obrázek 3: Holky na hrací podložce

Obrázek 4: Já s holkami

Obrázek 5: Já s holkami v jejich pokojíčku

Obrázek 6: Holky v koupelně

Obrázek 7: PP na návštěvě

9. Závěr

Svou prací jsem vám chtěl přiblížit náhradní rodinnou péči, její cestu, a význam. Je to velice důležité poslání, neboť každá rodina, která přijme opuštěné dítě, ochrání celou společnost před deprivantem. Deprivace označuje nedostatečné uspokojení důležité psychické či fyzické potřeby jednotlivce. Znamená vlastně citové strádání, jakýkoli nedostatek citů a emocí. Nedostatek pocíťovaného bezpečí, sdílené lásky, nebo vzájemných sociálních vazeb. Může, ale jít i o osobní strádání z nedostatku dalších smyslových podnětů.

Z mého pohledu, by každé dítě mělo vyrůstat v rodině, která ho miluje. Je málo dětí, zralých pro adopci a velmi mnoho rodičů, kteří by chtěli adoptovat, a na druhé straně velmi mnoho dětí, čekající na pěstouny a málo zájemců o pěstounskou péči. Lidé se bojí pěstounské péče, protože je tady riziko, že se dítě navrátí do biologické rodiny. V současné době se děti navracejí do svých rodin jen z 1 %.

Do budoucna by to chtělo určitě více pěstounů. A to je i mé přání a možná i smysl této mé práce.

10. Resumé

In the thesis I wrote about foster care, specifically long-term foster care. I described how everything works, how to get started, what the applicants have to go through, how to familiarize oneself with the child, and the significance it holds for the child being received. I also drew from experiences within our own family, and it has been a valuable lesson and experience for me in life. Through this process, I wanted to encourage other potential interested individuals to consider the path of expanding their family and offering a home and support to an abandoned child in need.

Thanks to foster care, I gained two adorable sisters, although it hasn't been and probably won't be easy, but I'm grateful for it.

11.Zdroje

- Ročníkovou práci jsem psal z hlavy a z vlastních zkušeností, společně s mojí maminkou
- MARKÉTA, Vysluchová. Role prostředního sourozence v rodině z jeho pohledu, Olomouc, 2019, Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné na:https://theses.cz/id/fk75v9/Role_prostedneho_sourozence_v_rodin_z_jeho_pohledu_cel_prc.pdf
- PAVLÍNA, Karasaridu. Sociální politika a sociální práce. Hradec Králové, 2018, Bakalářská práce Univerzita Hradec Králové. Dostupné na: <https://theses.cz/id/9rhb1q/27079668>

Kniha

PAZLAROVÁ, Hana, ed. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1020-7.

Obrázky

- Obrázek 1:
https://www.google.com/search?q=obrazek+nahradni+rodine+pece&client=firefox-b-d&source=Inms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwicgfGM3lv_AhXdhv0HHRKMBOYQ_AUoAXoECAEQAw#imgsrc=ZHe904pz3_qNLM
- Obrázek 2: vlastní zdroje
- Obrázek 3: vlastní zdroje
- Obrázek 4: vlastní zdroje
- Obrázek 5: vlastní zdroje
- Obrázek 6: vlastní zdroje
- Obrázek 7: vlastní zdroje